

СТАНОВИЩЕ

за дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство,
научна специалност „Хореография“
от доц. д-р Наталия Рашкова – БАН

Автор: Елица Петрова Луканова

Тема: „Създаване, развитие и сравнителен анализ на италианска, френска, датска и руска балетни школи”

Научен консултант: проф. д-р Антон Андонов

Дисертационната тема, избрана от Елица Луканова, докторант в самостоятелна форма на обучение към Катедра „Хореография“ в АМТИИ –Пловдив, предполага познания, компетенции и осмисляне на обширна изследователска територия. Като цяло разработването на темата е сполучлив опит да се представи и обобщи една съществена част от възникването и изграждането на балетното изкуство.

Характерът на дисертационния текст е изцяло историографски. Структурирането му е напълно подчинено на историческата последователност във възникването и развитието на професионалното балетно изкуство, пренасянето му от една европейска страна в друга и формирането на национални балетни школи със своя специфика и стил.

Текстът обхваща 187 страници, включително изобилен илюстративен материал. Структуриран е в девет отделни части – Увод, четири раздела, посветени на всяка от представените балетни школи, съпоставка между тях, Научен принос, Изводи, Литература.

В Увода авторката заявява придържане към възгледа за класическия танц като историческо явление със свое развитие, тясно свързано с развитието на музиката. Изследователските цели и методология са представени ясно и коректно. Определяйки своя труд като изследователско-събирателен, дисертантката акцентира върху необходимостта от допълване на оскъдната литература за историята на балета на български език – задача, успешно изпълнена с разработването му. Като

своя цел тя формулира проследяването на историческото създаване и развитие на класическия танц от неговото начало до драматургичния балетен спектакъл чрез представянето на четири европейски балетни школи – италианска, френска, датска и руска. Съществен момент е извършването на съпоставителен анализ за установяване на взаимовлиянието и взаимопроникването между тях, допринесло за еволюцията на класическия танц във времето. В уводната част е обособен раздел, наречен от дисертантката „Обзор на научните изследвания по темата“. Всъщност обаче е направена характеристика на практикувани между XIV и XVIII век бални танци, предшестващи установяването на движенията и правилата в класическия балет. Отправки към литература почти отсъстват (освен кратко цитиране на Курт Закс с „Световна история на танца“, неотразен в библиографията, и упоменаване на няколко ренесансови автори на трактати по бални танци), въпреки че очевидно дисертантката е ползвала определени източници, оставащи неизвестни за читателя.

Повече писмени извори за възникването и развитието на професионално танцово изкуство са посочени в следващите части на дисертационния труд, засягащи установяването на национални балетни школи. Изложението следва логиката на историческата последователност – предхождащите възникването на класическия танц професионални танцови прояви, постепенното формиране на балетното изкуство в Италия, пренасянето и развитието на специфични стилови характеристики във Франция, Дания и Русия. Същевременно се проследява пътят на балета от синкретична танцова форма до драматургично хореографско разгръщане. Проблематиката е разгледана многостранно, в контекста на обществените условия, структурата на обществения живот, философията на хуманизма, развитието на изкуствата (театър, изобразително изкуство, поезия и особено музика). Очертани са приносите на бележити личности, създатели на танцови техники, автори на ръководства за усвояването на балетните движения, учители по танци (танцмайстори), балетни хореографи, разпространили своите школи в други страни, основали танцови институции и поставили там началото на нови стилистични тенденции. Изложението е увлекателно, с богата фактология. Италианският балет е представен по-подробно в етапа на формирането и систематизирането на правилата в балетното изкуство. Школата на класическия

танц във Франция се разглежда във взаимовръзка с италианските традиции в изпълнителската техника и танцови представления от XVI в., но освен балните танци се развиват сюжетни балетни спектакли и грандиозни балетни постановки в кралския двор. Сравнението на техники и танцови форми в италиански и френски източници от онези времена показва оформени стилкови различия, постижения в разчленяването на движенията и създаването на системи за запис на танца. Италианският и френският балет остават свързани и се развиват съвместно. Тъй като в текста отсъстват точни библиографски позовавания, не става ясно дали представяната литература – трудове и ръководства по танци от ренесансови автори, е ползвана навсякъде от вторични източници или е в превод от оригинал. Така авторовият принос в анализа може да остане недооценен.

Значително по-кратко в дисертационния труд, но по същество, е описано влиянието на италианската и френската школи върху развитието на класическия танц в Дания и Русия през XVIII, XIX и XX в. – чрез изтъкнати италиански и френски балетни артисти, преподаватели и балетмайстори. В тези страни се съхранява и развива стойностно балетно изкуство, възвърнато по-късно към страните, от които води началото си.

В аналитичната съпоставка между представените европейски балетни школи е установена приемственост, изграждане върху общ фундамент, взаимен обмен, взаимопроникване и обогатяване. Различията се отнасят до нюанси в балетната техника, изпълнителския стил, обучителните практики. Изводите от сравнителния анализ, макар и формулирани накратко, са убедителни и са обосновани в целия дисертационен текст.

Посочената в текста библиография съдържа едва 13 заглавия на руски, френски, италиански, английски и български език. Дисертантката изтъква значимостта на някои редки и труднодостъпни издания, които са представени в изложението за пръв път на български език, а информацията в тях е подложена на аналитичен прочит. По отношение на ползваната литература, особено с оглед на информативните задачи на текста, би могло да се желае значително разширяване на библиографския обхват, както и прецизиране на начина на стандартно библиографско описание. Задължително е в изложението да се отбележат отправки

към конкретните заглавия, които са ползвани и цитирани. Същата бележка се отнася и за обемния визуален илюстративен материал, чиито източници не са отбелязани.

Дисертантката посочва четири научни приноса, отнасящи се до проучването и представянето на непревеждани чужди издания и редки исторически съчинения върху класическия танц, обобщаването на сведения за бележити дейци на балетното изкуство, С оглед на историографския характер на текста, приносите отразяват реално постигнатото в труда.

Авторефератът коректно отразява съдържанието на дисертационния текст. По темата са публикувани необходимите три текста в академични издания.

Дисертационният труд е необходимо допълнение към познанието за историята на балетните школи в Европа и притежава научно-приложна стойност.

С опора върху достойнствата на работата имам основание да дам положителна оценка на постигнатия резултат и да гласувам за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, научна специалност „Хореография“ на Елица Петрова Луканова.

30.08.2019 г.

доц. д-р Наталия Рашкова